

NBF – en fråga om tillit

Kungl. Krigsvetenskapsakademiens symposium "Nätverksbaserat försvar – vision eller realitet?" den 23 oktober 2003. Referat av redaktör Olof Santesson

Det är människan som gör NBF. Utan ett förtroende mellan dem som skall verka i och använda nätverk, datorer och sensorer fungerar inte systemet. Denna tillit är något helt centralt i det nätverksbaserade försvaret, det framgick av flera talarinlägg vid Krigsvetenskapsakademiens symposium 2003, detta årligen förekommande evenemang som denna gång hölls i riksdagens gamla förstakamarsal.

Liksom personlighetens roll poängterade många ledarskapets – sen må det vara frågan om en traditionell lösning med någon form av bibehållen beslutshierarki eller kanske en mer tidsenlig variant på "spindel i nätet". Att Sverige intar något av en internationell pionjärroll i NBF-arbetet belystes också.

Trots att en del i förväg hade funnit årets ämnesval väl teoretiskt avlagt blev det fullt hus i salen. Högkvarterets mest framträdande och övertygande generaler i NBF-sammanhang lyste dock med sin frånvaro. Och som blott alltför ofta vid Akademiens sammankomster i huset på Helgeandsholmen förekom inget enda inlägg från riksdagens egna.

Symposiet var ändå i år ett samarrangemang mellan Krigsvetenskapsakademien och Sveriges riksdag. Både styresmannen Erik Norberg och försvarsutskottets vice ordförande, Tone Tingsgård (s) hälsade deltagarna välkomna. Och dagens moderator, försvarshögskolans rektor Henrik Landerholm, erinrade om att dagens ämne inte var något nytt för riksdagen. Detta med påpekandet att han, då själv som politiker, den 25 maj 2000 hade ordnat det första utskottsforhoret om NBF.

Tre och ett halvt år senare märktes särskilt inledningsvis en doft av skepsis över salen. Kanske har det nätverksbaserade försvarets mest entusiastiska förespråkare drivit sin sak blott alltför övertygat. Det har inte varit lätt för alla att begripa hur och av vem beslut skulle komma att fattas, när bilden tecknades av det nya ledarkollektivet likt ett team som satt vid tangentbordet och skaffade sig mer och mer detaljer om läget, på alla upptänkliga ledder. Ibland kan det närapå ha låtit som man med datorer kunde knäcka en fiende och lösa stridsuppgifter med ett underrättelseövertag och ett minimum av soldater.

Somliga misstänker också att NBF

framför allt är ett beställningsverk av en industri i behov av ett stort projekt efter Gripen-satsningen. Att Saab och Ericsson, som medverkar i utformningen av ”arkitekturen” för ett nytt ledningssystem, hoppas mycket på uppbyggnaden till att börja med av demonstratorer (Demo 05, Demo 06) är heller inte att ta miste på. Industrin som pådrivare var dock ett krasst ämne som fin-känsligt förbigicks under symposiet.

Det visade sig också att de tekniska frågorna, hur systemen skulle konstrueras och se ut och konkreta förutsättningar för tänkta personallösningar i dem, inte alls kom upp till debatt. Ingen nämnde sådant som ballonger med extrem radarräckvidd svävande över landet. Exercisen med utifrån hämtade begrepp som RMA (Revolution in Military Affairs), DBA (Dominant Battlespace Awareness) och det mindre kända BDA (Battle Damage Assessment, verkansanalys) uteblev helt.

Problemet för kanske de flesta av dem som ställer sig frågande är att ingenting ännu finns att ta på. För att utgå från symposiets titel: i dag är NBF endast en vision, även om egentligen allt talar för att det i någon konfiguration blir en realitet, och därmed början på en utveckling som vi inte alls kan överskåda. Det redan omsusade nätverket finns således tills vidare inte. Ändå väckte det viss förvåning när ledamoten Manuel W Wik, välkänd nestor i NBF-diskussionen, helt sonika

sade att han själv inte visste hur systemet skulle bli till alla delar.

Fallet Irak

Några talare exemplifierade naturligt nog utvecklingen med erfarenheterna av USA:s enormt överlägsna lägesuppfattning, då Saddam Husseins militärmakt krossades i Irakkriget våren 2003. Kanske finns det i detta sammanhang ändå anledning att lyssna till generalen och numera presidentkandidaten Wesley Clark, när han erinrar om även det moderna teknikkrigets verklighet: ”Strid, särskilt markstrid, är en av de mest oförutsägbara av mänskliga aktiviteter. Den är av naturen riskabel, med risker som vanligtvis är följden av faktorer som är osannolika eller inte kan förutses.”¹

NBF är heller inget nytt, säger några. De frälsta är övertygade om att det är försvarets motsvarighet till det civila samhällets revolution i informationsåldern. Ett koncept eller inte, en metod eller inte? En ensad syn verkar utom räckhåll. Där somliga ser en revolutionerande utveckling av försvarets förmågor finner andra det nätverksbaserade försvaret futuristiskt och kontroversiellt.

Med att på detta sätt ställa åsikter mot varandra skisserade Manuel W Wik egentligen hela den pågående allmänna debatten, när han inledde serien av föredrag vid symposiet. Som strategisk specialist vid Försvarets materielverk ville han med sin

¹ Clark, Wesley K: *Winning Modern Wars. Iraq, Terrorism and the American Empire*, Public Affairs, New York 2003. Innehållet i sammandrag återfinns även under titeln ”Iraq: What Went Wrong” i *The New York Review of Books* 2003-10-23, Vol 1, number 16.

upptakt balansera framställningen, betitlad ”Vad är Nätverks-Baserat Försvar (NBF) och hur påverkas det framtida försvaret?”.

Därefter gick han raskt över till budskapet. ”Nätverksbaserat försvar handlar om att med en gemensam lägesbild styra försvarets resurser så effektivt som möjligt, varvid även nya förmågor skapas.”

En plattare ledning

Ledningssystem i det svenska försvaret har, sade Wik, förklarats bygga på fyra delar: doktrin, organisation, personal och teknik. De fyra uppträder på tre områden, domäner eller arenor som sammantagna beskriver verkligheten. En dimension är fysisk, de andra två information respektive beteende. Beteendearenan betecknade talaren som den svåraste och mest oberäkneliga. Beteendet definierade han som ”summan av de kognitiva processerna och allt som kan observeras som effekt av påverkan”.

Efter denna hjärngymnastiska lektion övergick Wik till att spetsa till resonemanget. För att åstadkomma ett nätverksbaserat försvar ville han först lösa upp försvarsgrenstillhörigheten och i stället göra en indelning i vapen, sensorer och ledningselement. Vapnen skulle vi lära oss att kalla *effektorer*.

Genom att sedan koppla ihop alla sensorer – all informationsinhämtning – till ett *gemensamt sensornät* åstadkommer man en *gemensam lägesbild*, som kan spridas till alla i ett *gemensamt beslutstagnät*. En hierarkisk ledarstruktur blir därmed

överflödig, ”och vi kan ta bort den också”. Med ett gemensamt nät av effektorer (vapen, om ni minns) har geografin inte längre så stor betydelse. I det läget är strandlinjen mellan mark och hav inte heller särskilt relevant, så då tas även den bort. Operativ räckvidd är inte längre begränsad av enskilda plattformars räckvidd utan sträcker sig nu över stora sammanhängande områden.

Hos Wik har försvarsgrenarna med sina speciella egenskaper dock faktiskt inte upphört. Men de får dela med sig av sin sensorsinformation till hela nätet, utnyttja sina vapen i nya kombinationer med varandra. Beroende på situationen måste de räkna med att kunna leda eller ledas. Det sker i plattare organisationer. Utbildade och övade, uppgiftsanknutna förband har i nätverket även möjlighet att själva organisera sig beroende på situationen. Organisationsformen kallas, med ett begrepp vi har att lära oss, för *självsynkronisering* (eller virtuell organisation).

Därefter är det dags att lösa upp det traditionella försvarets utdragna planläggning, resulterande i en order. Med den gemensamma situationsbilden, som var och en med elektronisk behandling kan anpassa för sitt behov, komprimeras tiden för insatsbeslut. Det operativa tempot ökar dramatiskt.

Ett problem är att beslutstagarna måste balansera på gränsen mellan tillräckligt bra beslutsunderlag och snabbare beslut än motståndaren. Snabbhet innebär risktagande. (Jämför hur tidningar förlorat betänketiden fram till pressläggning i och

med att nyheter snabbt skall ut i nätversionen.) Talaren tycktes heller inte ifrågasätta resonemangen hos kritiker som anser att infostrukturen och systemsäkerheten utgör NBF:s akilleshäla. (Jämför med när Internet plötsligt en dag inte längre är tillgänglig på datorskärmen därhemma. Vad gör man?)

Några av Wiks till synes orubbliga slutsatser: Omvandlingen av försvaret innebär en kapitalintensiv utveckling med investeringstunga lednings-, informations- och kommunikationssystem. NBF betyder ett nytt sätt att tänka och handla. Vi förstår dock ännu inte hur beteende påverkas, och människan är den mest komplexa och oberäknliga delen av NBF. Systemet bedöms också i första hand vara av värde i högintensitetskonflikter (!). Samtidigt hävdar Wik att NBF:s principer är tillämpliga även för civila organ för krisberedskap, för civil-militär samverkan och för internationella operationer. Frågan skulle återkomma under symposiet.

”Nyttan av NBF och Försvarmaktens metod för att utveckla ett flexibelt insatsförsvaret” utvecklades i ett kompletterande föredrag av Rickard Nordenberg, kommandörkapten i reserven, numera vid FMV men tidigare vid strategiledningen i försvarsstaben och med i NBF-arbetet från starten. I Irakkriget fann han värdet av överblick och gemensam lägesbild bekräftat.

Vi är således långtifrån ensamma om marschen mot det nätverksbaserade försvaret. Enligt talaren tar ett ökande antal länder sig an utvecklingen enligt liknande koncept. Här nämndes en lång rad: USA, Canada, Storbritannien, Nederländerna,

Danmark, Norge, Tyskland, Frankrike, Australien, Singapore, Sydafrika; alla i olika stadier i NBF-utveckling. Sveriges förklarades dock i flera fall, främst inom det konceptionella området, ha kommit längre än övriga länder.

Framför sig såg Nordenberg flexibelt sammansatta enheter med hög kompetens och arbetande i ett gemensamt regelverk med stöd bl a av svensk industri. I systemet skulle man kunna hålla ihop geografiskt utspridda förband. Det vore frågan om många nätverk. I stället för de gamla ”stuprören” får vi *hängrännan*, där fler/alla kommer åt informationen. NBF stödjer också manövertänkandet. Bakom ÖB:s anbefallda inriktning av utvecklingen ligger förhållandet att satsningen på systemet är väl studerad och utforskad, och studierna har bekräftats av FOI, Totalförsvarets forskningsinstitut. Hittills har 460 officerare fått 2-4 dagars utbildning och 80 fyra veckors strukturerad utbildning.

Människans roll

Som näste föredragshållare ifrågasatte ledamoten Berndt Brehmer, professor vid Krigsvetenskapliga institutionen på FHS och skolans prorektor, sin egen rubrik ”Människan i NBF”. Människorna ingår ju i och är en del av nätverket. NBF kan inte diskuteras som bara en teknisk fråga.

Eftersom ingen ännu har förverkligat ett nätverksbaserat försvar får vi göra antaganden om vad det kan röra sig om. I det krigshistoriska perspektivet såg Brehmer NBF som en kanske mer evolutionär än revolutionär utveckling. Han ifrågasatte

också begreppet gemensam lägesbild, om det innebar att alla skulle ha exakt samma bild och förstå läget på samma sätt. Detta är orimligt, konstaterade han. Att divisionschefen och plutonchefen har samma övergripande förståelse av läget i stort är säkert bra. ”Men för sina beslut och för sitt handlande behöver de bilder med olika upplösning och kanske också olika perspektiv.”

Vad man behöver veta kan klassiskt uttryckas i tre frågor: var är jag (vilket GPS besvarar), var är de mina, var finns fienden? För det behöver vi respektive sensornätverk, kommunikationsnätverk och informationsnätverk.

Gemensamma erfarenheter leder till förståelse. Som exempel pekade talaren på hur tyska Wehrmacht fungerade under andra världskriget, en illustration av betydelsen av tillit mellan över- och underordnade och mellan chefer på samma nivå. Vi måste förstå hur önskad tillit skapas. Frågan är hur detta krav rimmar med pläderingen för behovssammansatta styrkor. Sådant kräver enormt ökad övningsverksamhet, ansåg Brehmer, i vilket senare talare instämde. I sin slutkläm återkom han till NBF som ett nätverk av människor sammanbundna med teknik. Avgörande för vad som händer i nätverket är människors förståelse av situationen och deras tillit till varandra.

Vi lever i marknaden

Fjärde talare, professor Bo Dahlbom från bl a Svenska IT-institutet, stimulerade uppenbarligen församlingen med sin garanterat icke-militära attityd. Den något torra

rubriken ”Organisation och ledarskap i det nätverksbaserade försvaret” hindrade inte en utvecklingsbeskrivning medryckande full av pricksäkra iakttagelser – och rätt hejdlösa generaliseringar, allt för att underbygga resonemanget om vilken väg försvaret behöver gå.

Vad som hänt är att maskinerna tömde den svenska landsbygden och gav folk jobb i fabriker. Därefter tömde datorerna fabriker och gav folk jobb på kontoren. Nu senast tömde Internet kontoren, och idag jobbar vi alla på *marknaden*. Försvaret kan då inte fortsätta som en ”bondesamhälleförsvaret”, där territoriet värnas. Vi går mot en utveckling som snabbare och snabbare kan pågå i sjuhundra år. Samhället blir mer nätverkande, och Försvarsmakten måste organisera sig för detta samhälle i stark förändring, för marknaden. Det behövs inte folk för att producera. Idag produceras 30-40 procent mer än vad som konsumeras. Säljorganisationen lämnar fabriken. Vi får alla ge oss ut på kundjakt.

Kan försvaret försvara sin existens och visa att det behövs, undrade talaren – förhoppningsvis retoriskt. Beslut flyttas nu till situationen. Hittills har de behövt förankras. I morgon fordras folk som kan fatta beslut, nya kompetenser och större flexibilitet – inga ingenjörer och administratörer utan säljare. Och det nya försvaret, det likaledes nätverkande och säljande? Det skall inte ha en egen teknik. Lås inte in er i system, var Dahlboms uppmaning.

Ett annat icke-militärt perspektiv gavs av sårbarhets- och säkerhetsutredaren Åke Pettersson, som har varit statssekreterare

och sedan centerns partisekreterare. Hans ämne var "Nätverksbaserad krishantering", och det handlade förstås om sårbarheten i det fredstida samhället. Inte oväntat avsåg titeln främst samverkan mellan myndigheter på olika nivåer och kommuner om, precis som i NBF, en gemensam verklighetsuppfattning och gemensam lägesbild men också som samverkan över sektorsgränser mellan myndigheter när det gäller att lösa svåra problem. Det rör sig då ofta om händelser med hastiga och/eller okontrollerade förlopp.

Efter en beskrivning av KBM, den nya Krisberedskapsmyndigheten, med dess samordningsroll talade Pettersson bl a om upphandlingen av ett nytt kommunikationssystem för i första hand "blåljusmyndigheterna". Han nämnde att många länder i Europa har etablerat eller håller på att etablera den sk Tetrastandarden, ett radiobaserat mobilt telesystem med stora möjligheter till samverkan och gemensam ledning. Kanske kan Sverige välja en annan lösning. Men det förblir helt nödvändigt med "ett kommunikationssystem som stöder insatsförmågan och möjliggör en snabb informationsöverföring till alla som är direkt involverade i krishanteringen".

Förhandlingar mellan staten och kommunsektorn har inte lett till någon uppgörelse, men kommunerna behöver få klara förutsättningar inför uppbyggnaden av den nya rollen i krishanteringen. De flesta kriser eller katastrofer inträffar i en eller flera kommuner och berör invånare i kommuner, vilket understryker behovet av god krishanteringsförmåga i det lokala områdesansvaret, sade Pettersson.

Ett ansvarigt ledarskap

Sist i talarraden på akademisymposiet uppträdde tre officerare i Försvarshögskolans NBF-grupp under rubriken "Gemensam strid. Ledningsfilosofi på operativ och taktisk nivå i ett nätverksbaserat försvar".

Startmannen, kommandören och ledamoten Göran Frisk, beskrev hur man här hade ställt upp tretton hypoteser, av vilka några berördes. Själv belyste han en av problemställningarna med att förutsätta att Sverige behövde skaffa sig ett IFF-system för en nödvändig identifiering av olika nationella styrkor i ett internationellt uppträdande. Antag att detta skulle kosta tre miljarder, något som förstås skulle gå ut över andra behov. Vore ett beslut om detta bra eller dåligt? Frisk visste nog själv svaret.

En annan hypotes var att krigets dimma kommer att minska men inte helt att upphöra. Maskering och vilseledning har bevisat sitt värde. I Kosovo trodde sig NATO ha förstört 120 serbiska stridsvagnar och 220 pansarskyttefordon. Rätta antalen visade sig vid efterkontroll på marken vara 14 respektive 18.

En flygande kollega, översten Christer Salsing, tog vid med en diskussion om förmågor och svagheter i behovssammansatta förband. Det gäller personkännedom, att bygga upp tillit (åter detta ord!) och anpassa en ledning för enheter från olika håll. Mycken tid krävs för uttagning, utbildning, förberedelser och övning. Själva NBF ger goda möjligheter till att skapa gemensam lägesinformation. Det är däremot här inte nödvändigt med en gemensam lägesuppfattning. Att olika människor tolkar saker olika kan rent av vara en fördel.

För slutklämmen svarade översten av första graden och ledamoten Ulf Henricsson, uppenbarligen med det inlägg som vid sidan av Dahlboms verkliga gick hem hos många av åhörarna. Redan några av de första orden uppfattades som en kärv praktikerpåminnelse om vad NBF gäller. Krig handlar alltså som på Gustav II Adolfs och Karl X Gustavs tid om att slåss på marken. ”Man måste också ha ihjäl folk.”

Talaren höll inte med om behovet av en plattare organisation. Varför slåss soldater? Jo, det är för gruppen, kamraterna, plutonen – sina närmaste. Det handlar om ledarskap när människor börjar jobba med reptilhjärnan och alla är rädda. Att bygga upp ett nätverk till gemensam nytta och med de medverkandes tillit till varandra tar tid, månader, år. Individerna i systemet är inte alltid utbytbara. ”Folk dör.” Försvarsmakten har att döda, kan man då ha otydliga ansvarsförhållanden? Vem tar ansvaret? Den starke tar för sig på bekostnad av helheten. Vi kan prata om en hoppande hierarki. Men det finns och kommer att finnas något som måste hållas hemligt, en sekretess. ”Alla skall inte veta allt!”

Hur blir det då med chefens roll? Generalen som inte är med sina soldater på stridsfältet går, som Henricsson uttrycker det, miste om vibrationen, luften, känslan i maggropen. Hans soldater är rädda och hungriga – det måste han gå ut och känna på fältet. Utan chefsbesök får han aldrig den nödvändiga känslan, sedan är det förstås ”jättebra om han har modern teknik med sig i byxfickan”.

Åter till behovet av ett filter i syste-

met. Några väljer ut uppgifter och mål. I Kuwaitkrigets början fick den amerikanska stridsledningen 1,5 miljoner mail. NBF måste kunna hantera informationsflödet. Generaler och politiker skall ägna sig åt ”rätt saker”.

Ledarskap gäller att hantera synbart ostyrbara, känslostyrda människor. Det krävs en hierarki och tydliga ansvarsförhållanden. Någon måste besluta vem som skall slås ihjäl och när, slutade Henricsson.

Olika meningar på podiet

Inför den avslutande debatten, med en timme kvar och alla åtta föredragshållarna på podiet, ville moderator Landerholm att man framför allt skulle belysa just hierarkins roll i ett nätverk. Fungerar en platt organisation – och till vilket pris?

Snabbast var Ulf Henricsson: ledarskap i krig är fråga om en obehaglig hantering – det går inte att komma runt. Angripen för sin plädering för en platt organisation fann Manuel W Wik också anledning till ett förtydligande. Han exemplifierade med ett fisknät. Om man lyfter i ett hörn följer maskorna med – där finns det en hierarki. I en annan situation lyfter man i ett annat hörn o s v. Men det gäller att verka på ett nytt sätt. Exempelvis en satsning på långräckviddiga vapen minskar armén. Hur som helst är det viktigt att människor känner igen sig. Kvar står att man i NBF i stället för att stega besluten A-B-C-D låter alla börja fundera samtidigt. Från sitt krisberedskapsalternativ ansåg Åke Pettersson att det alltid måste finnas ett uttalat

ledarskap och talade om att stärka den centrala rollen.

Den som likafullt föredrog spindeln i nätet var Bo Dahlbom. Men i marknaden skall det finnas något för individen att tjäna på. Det måste finnas ett belönings-system – med chansen att bli miljardär. I den ohämmade kapitalismen tar någon initiativet. Den som lyckas bestämmer över andra. En platt organisation innebär att man har avformaliserat makten. I ett land i krig gäller det vem som bestämmer, vem som fattar de avgörande besluten. Man kan förstås kalla det för en hierarki om man vill.

Fortfarande ville Dahlbom inte släppa marknadsinitiativet, tydligen med ett ledarskap enligt principen "what's in it for me?". För Berndt Brehmer föreföll det ävenledes viktigt att nalkas nya former och samverkan lokalt. Kanske blir det inte gamla flerstegshierarkier, de går inte att upprätthålla, trodde han. Man måste tänka annorlunda och åstadkomma intressanta modeller, måhända med en blick mot biologiska system.

Frågor och svar

I auditoriet efter denna panelomgång var försvarsministerns rådgivare, brigadgeneral Michael Moore först ur startgroparna. Han tyckte att Henricsson tecknade litet väl mycket i svart och vitt. För honom stod det klart att Försvarsmakten går den rätta vägen mot ett kvalificerat försvar. Men metodiken måste styra taktiken, hävdade han.

Något senare i debatten fick han ett svar från Berndt Brehmer som rimligtvis

kändes avkylande. Denne bedömde att informationstekniken "tillåter en massa saker" och att vi inte kan avgöra vad den tillåter. "Det är bara att släppa loss den." De första datorerna hade funktion som räknearranger. Idag kan vi se vad Internet har blivit på femton år. Det handlar om vad man kan göra med mänsklig förmåga. "Vi får se vad det blir – och hoppas på det bästa."

Efter Moores start följde en rad inlägg från akademiledamöter. Bertil Wennerholm ansåg att försvarsgrenarna företrädde en specialisering som behövdes fullt ut. Man behövde se över vad som krävdes i de vassa ändarna. Wennerholm opponerade mot att försvarsmakten skulle anpassas till marknaden; sådant lät "något cyniskt och motbjudande". Snarare gäller det att försvara människan i marknadssamhället. Samhället är cyniskt, svarade Dahlbom.

Frågan om förverkligandet av NBF efter alla visioner upptog uppenbart många. Hur kommer vi dit, undrade Lars Wedin utan att få något preciserat svar från podiet. Kenneth Lindmark gav en grå bild av hur det ser ut idag, när han berättade om den övning han just var engagerad i, där man måste klara sig med sådant som kryfax och talkrypto. Eftersom ledningssystemen inte är ackrediterade "är vi inte i närheten av nätverk", konstaterade han och slog själv fast att något måste göras. Uppå podiet hade Rickard Nordenberg heller ingen lösning på kort sikt. Det är risk att vi inte får en anpassning av bestämmelser och författningar, och ledningssystemet kräver en översyn av regelverken.

Det civila perspektivet kom inte helt i

skymundan. Tor Larsson ställde sig frågande till om man kunde få nödvändig kris-
hanteringskompetens i alla kommuner. Kåre Svanfeldt androg erfarenheter från sin egen medverkan i Sollentuna om engagemanget i dess krisberedskapsnämnd men pekade också på kommunledningars bekymmer över att hantera kriser med endast fredstida personal.

Åke Pettersson svarade att avsikten med det nya systemet inte var att massutbilda kommunledare i krishantering men väl skapa förutsättningar för att med maximalt stöd låta ledningsansvaret ligga kvar i kommunerna. Det blir sällan anledning att lyfta ansvaret till högre nivå (länsstyrelsen eller regeringen), och kompetens skall inte byggas upp på annat håll än i kommunerna.

Pettersson hade inga bekymmer för kommuninvånarens frivilliga medverkan i ett krisläge. ”Det är inte svårt att mobilisera människor, se bara på kineserna under Sarssmittan.”

Några konkreta NBF-frågor kom från Claës Skoglund: Vem skall datorerna i systemet tillhöra, kommer man att utnyttja företagens nät, tar man med sig nät ut i verksamheten? Vi (Försvarsmakten) skall utnyttja civil teknik och en del av de civila transmissionsnäten, löd Manuel W Wiks besked. Frontnära kommer vi alltid att ha egna nät. Det militära trafiknätet måste vara krypterat. Således får vi delvis exklusiva försvarsnät, delvis civila nät. Men visst blir det oändliga svårigheter att effektivt nyttja systemen. Exempelvis medan amerikanerna arbetade fram en gemensam situationsbild i Afghanistan så flydde taliba-

nerna – och därmed hade en helt annan situation hunnit uppstå.

Om att skapa förmågorna talade Håkan Enquist. Han förutsåg behovet av beslutshierarkier för att kunna serva en ledning ”med fräscha komponenter”. Leif Vindevåg ansåg att man gjorde nätverksämnet en otjänst genom att driva marknadsresonemanget litet väl långt. Om något spårar ut, dör folk och ingen är ansvarig. Och så var det ledningsstrukturerna: ”gärna platta till men inte ludda till”.

Vem skyddar NBF?

Kim Åkerman tog upp säkerheten i NBF, något som många förstås undrar över. Det måste vara ett primärt mål för en angripare att sabotera systemet, få det att kollapsa. Ett asymmetriskt angrepp kan gå ut just att slå ut el och tele. Det behövs en stor volym soldater för att skydda vår infrastruktur. Han tyckte att Wik hade blivit alltför teknikfixerad och slutade med att aktualisera frågor som redundans och reservmöjligheter i NBF. Något egentligt svar fick han dock inte.

Både Åke Pettersson och Bo Dahlbom talade i stället om säkerhet inne i systemen, och den senare trodde att vi inom 5–10 år har ett ganska gott skydd. Men det är en skandal att vi inte har det idag: ”Vi lever ett väldigt farligt liv.”

Frågetimmen gled fort iväg, och moderator Landerholm hade påtaligt nöjd att avrunda. Han såg en viktig roll i NBF-arbetet för den egna Försvarshögskolan och pläderade för att man skulle utnyttja de effekter som informationstekniken faktiskt

ger. Vi skall inte slå sönder något men befria oss ifrån inlåsningseffekter. Det gäller att analysera system för system. Frågan om reservkapacitet i systemet är ännu olöst. Till sist blir det ändå en fråga om ambitionsnivån. Vad kostar det? Vad får det kosta?

Med sådana frågor ringande i huvudet tycktes, att döma av efterhandssnacket, många åhörare anse sig ha haft en rätt

fullmatad eftermiddag. Flera än en kände sig efter denna NBF-session mer säkra än tidigare på att åtminstone allmänt, principiellt, diskutera det nätverksbaserade försvaret.

Just i denna riksdagsmiljö, och utifrån sin egen politiska pionjärroll i NBF-frågan, kunde Henrik Landerholm få slutordet: "Jämfört med den 25 maj 2000 har det hänt väldigt mycket."

Summary

NCW – A Question of Trust

A Symposium on "Network Centric Warfare: Vision or Reality?" Report by Senior Editor Olof Santesson

The 2003 war in Iraq has been called the first full-scale test of modern war in action by, among others, General Wesley Clark, now a U.S. presidential candidate. Thus, "Operation Iraqi Freedom" was partly fought according to the principles contained in the concept Network Centric Warfare (NCW). In a symposium organized by the Royal Swedish Academy of War Sciences held in the old Parliament Building in Stockholm on 23rd October 2003, several of its participants alluded repeatedly to this widely acclaimed success operation – from a purely military point of view, that is, we had better add. Among the many countries involved in NCW, Sweden is in fact in the forefront, at least as far the theoretical and conceptual framework is

concerned. The hardware for a partly futuristic system, in Sweden called NBF (nätverksbaserat försvar) is, however, not yet there. Since this new way of thinking – combining control, communication, information, decision-making and operations in a network of sensors, computers and weapons – is still in its early stages, the symposium mainly saw fit to deal with its theoretical aspects.

The speakers seemed fairly in agreement that we are about to enter a world of computerised warfare. A conclusion to be reached is that NCW is something much more than a technical way of going off to battle. The operators as human beings are an integral part of the system. Without their full involvement and a measure of

trust amongst them, it will not be possible for instance to fuse together units from all quarters, army, navy, air force and special operations forces into a single well-oiled working organization.

The debate was particularly intense in regard to leadership, command and

control in NCW. Will it be at all possible to organise command around a "spider in the web" or will there still be a necessity for a political and military hierarchy in the traditional way? The question was left to be answered. The jury is still out.